

Operasjonell risiko - Hvitvasking

5. september 2017

Atle Roaldsøy, Finans Norge

Operasjonell risiko hvitvasking

- Risiko for hvitvasking og terrorfinansiering innebærer operasjonell risiko. Hvorfor skal finansforetak iverksette tiltak for å forebygge, avdekke og rapportere om mistenkelige transaksjoner?
- Omfang av hvitvasking
- Beskytte det finansielle system – Jf. § 1 (2) i forslag til ny hvitvaskingslov
- Utvikling av internasjonalt anerkjente standarder - FATF
- Europa – EU-direktiver
- Ny hvitvaskingslov 2018? Proposisjon under arbeid, Finansdepartementet.

Hvitvasking

- Risikobildet – Utviklingstrekk i den underliggende kriminaliteten
- Stadig mer internasjonal, bedre organisert
- Tilgang på digitale verktøy og kompetanse
- Benytter (tilsynelatende) legale selskapsstrukturer
- Bruk av «rådgivere» (advokater, revisorer etc.)
- «Multikriminalitet»
- Krevende å avdekke

Utbyttegenererende kriminalitetsformer

- Skatte – og avgiftsunndragelser
- Bedragerier (privatpersoner, næringslivet, det offentlige)
- Korrupsjon - også internt
- Menneskehandel, (prostitusjon)
- Narkotika

Sektorer – underliggende kriminalitet

- Arbeidslivskriminalitet (bygg- og anlegg, håndverkertjenester)
- Olje, gass og relaterte næringer
- Fiskeriene
- Eiendomsutvikling
- Internasjonal handel/smugling («Trade based Money Laundering»)

- **Kunnskap om underliggende kriminalitet og utsatte sektorer nødvendig for å utvikle gode risikoanalyser for hvitvasking (omfang avhengig av virksomhetens art og størrelse).**

Sårbarhet – banktjenester

- Teknologi – Forstå og bruke sikre teknologiske løsninger
- Identifisere og forstå mulig misbruk av tjenester/produkter. For lite kunnskap om hvordan de kan misbrukes?
- Det rapporteres hovedsakelig på mistenkelige kontanttransaksjoner
- Kundekontroll og verifisering av identitet (digitalisering)
- Kompetanse i foretaket
- Vanskelig å forstå og gjennomføre lovpålagte krav (hvitvaskingsloven)
- Ressurser – tilstrekkelig bemanning og adekvate arbeidsverktøy

Hvitvaskingstrusler – bank, finansieringsforetak

- Kontanter
- Benytte flere konti, splitte beløp, via eller til tredjeperson, stråmenn, stråselkaper
- Utenlandstransaksjoner
- Korrespondentbankforbindelser
- Leasing, factoring, salgspant
- Pant eller innbetaling av lån med ulovlig ervervede midler
- Bruk av falske dokumenter (takster, eierskap, lønns slipper etc.)
- PEPs (Politically Exposed Persons)

PEPs

Sårbarhet – forslag til ny hvitvaskingslov

- Forsterkede krav til gjennomføring av risikobasert tilnærming
- Fjerde hvitvaskingsdirektiv artikkel 6, 7 og 8:
 - Nasjonal Risikovurdering
 - Virksomhetsbasert risikovurdering (rapporteringspliktige)
 - Europeisk Risikovurdering (EU-kommisjonen)

Risk based approach

Risikobasert tilnærming – ny hvitvaskingslov kap.2

- § 5: Tiltak etter loven skal gjennomføres på grunnlag av en vurdering av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- § 6: Vurderingen skal være virksomhetsspesifikk (omfang og art, produkter, kunder, transaksjoner) og kunne dokumenteres for tilsynsmyndighetene.
- § 7: Det skal etableres rutiner som sikrer risikohåndtering i tråd med lovens krav. Rutiner må oppdateres, dokumenteres og er gjenstand for tilsyn.
- § 8: Øverste ledelse (styret og daglig leder) skal godkjenne risikovurdering og rutiner, samt «sørge for» at forpliktelsene gjennomføres. Utnevne en person i ledelsen med særskilt ansvar for gjennomføring.

Forslag til ny hvitvaskingslov - sanksjoner

- **§ 51 (1) Overtredelsesgebyr på inntil 10 000 000 kroner ved grov eller gjentatt overtredelse av:**
 - § 6 – Virksomhetsrettet risikovurdering
 - § 7 – Rutiner
 - § 8 - Øverste ledelses ansvar
 - § 20 – Undersøkelsesplikt
 - § 21 – Rapporteringsplikt
 - § 22 – Opplysningsplikt til ØKOKRIM
 - § 23 – Gjennomføring av mistenkelig transaksjon
 - § 25 - Avsløringsforbudet

Forslag til ny hvitvaskingslov - Sanksjoner

- § 29 – Registrering av personopplysninger og andre opplysninger
- § 30 – Lagring av opplysninger og dokumenter
- § 31 – Lagringstid og sletting av oppl. og dok.
- § 36 – Mangler ved internkontroll
- § 37 – Opplæring
- § 40 – Gjennomføring av rutiner på konsernnivå, virksomheter i utlandet mv.
- § 60 – Opplysninger som skal følge betalinger i betalingskjeden mv. (forskriftshjemmel)

Forslag til ny hvitvaskingslov - Sanksjoner

- **Dersom vinning ved overtredelsen kan beregnes, kan det ilegges overtredelsesgebyr som tilsvarer inntil det dobbelte av vinningen, jf. § 51 (1).**
- Overtredelser som nevnt i første ledd gjort av:
- Bank, kredittforetak, finansieringsforetak, e-pengeforetak, betalingsforetak, ytere av betalingstjenester og agenter, verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, forsikringsforetak, forsikringsformidling som ikke er gjenforsikringsmegling, forvalter av alternative investeringsfond (jf. § 4)
- **Kan ilegges gebyr på inntil 50 000 000 kroner eller 10% av årlig omsetning**

Forslag til ny hvitvaskingslov - Sanksjoner

- Overtredelsesgebyr på opp til 50 000 000 kroner for «øverste ledelse» (§ 2 bokstav l) – styret, daglig leder, evt. foretaksorgan med tilsvarende kompetanse og ansvar.
- Samme beløpsgrense gjelder for ansatte i forhold til avsløringsforbudet (§ 25) og rapporteringsplikten (§ 21)

Konsekvenser av utilstrekkelige tiltak mot hvitvasking

- Økonomisk tap
- Omdømmetap
- Sanksjoner
- Skader næringen
- Skader Norges omdømme?

